

DE VERERING VAN HET HEILIG PATERKE IN HASSELT

 Jonas Slegers - De graftombe van het Heilig Paterke in de kapel van de Minderbroederkerk

Wanneer pater Valentinus Paquay - in de volksmond het Heilig Paterke van Hasselt genaamd - in 1905 overleed, stroomden de mensen samen. De traditie is toen heel spontaan begonnen, al op de dag van zijn begrafenis. De politie werd ingeschakeld om de mensen weg te krijgen, zodat ze naar huis zouden gaan.

Het Paterke

Het Paterke was eerder breeddenkend, zeker niet vrijzinnig, en hij predikte vaak tegen de toenmalige politieke liberale partijen, vanwege hun enggeestige houding tegenover het godsdienstige. Hij was van inborst zeer sociaal. De bazen van de toenmalige grootste werkgevers, de jeneverfabrieken, waren meestal fanatiek liberaal en zij hadden graag dat de werklieden ook voor hun partij kozen. Zij hebben het Paterke altijd kwalijk genomen dat hij de kant van de armen zo benadrukte.

Het Paterke dient namelijk voor alles: de heilige Apollonia is voor tandpijn, de heilige Rita is voor hopeloze zaken. Maar het Paterke is voor **de 'probleemkes' van iedere dag, zowel voor- en tegenspoed**. Dat willen de mensen aan hem voorleggen en zijn mening hierover vragen. Als je een tijd in de kapel zit en probeert met het Heilig Paterke te praten, dan krijg je na verloop van tijd iets te horen in het onderbewuste.

De verering in de kapel

In 1926 werd het Heilig Paterke van het oude Kerkhof aan de Kempische Steenweg overgebracht naar de mooie kapel in de Minderbroedersstraat 19 in Hasselt, naast de Minderbroederskerk. Sindsdien gebeurt de aanbidding van het Heilig Paterke in de kapel, voordien gebeurde het op het oude kerkhof, waar nog een grote gedenkplaat terug te vinden is.

De koster doet de **Minderbroederskerk in Hasselt** dagelijks open. Als de kerk open is, dan is ook de grafkapel waar het Paterke ligt open. Als de kerkdeur open staat, kan men er altijd in. De kapel is hierdoor hele jaar door open van 's morgens tot 's avonds.

Niet enkel inwoners van Hasselt komen de kapel bezoeken, maar mensen uit heel Limburg zijn er te vinden. Het aantal bezoekers aan de kapel tijdens de dag varieert: soms is er één persoon, soms tien, soms een groepje van mensen. De aanwezige mensen in de kapel zijn heel rustig en komen met het Paterke babbelen. Nu en dan wandelt pater Karel in de kapel, soms stellen de bezoekers hem enkele vragen. Maar ze komen voor het Paterke: ze vragen om 'het Paterke' en niet om 'de pater'. Er worden geen conferenties gehouden in de kapel of kerk, uiterst zelden een toespraak. Als je de bezoekers vraagt waarom ze komen, antwoorden ze: *'Even bij hem willen zijn'*, of *'We willen zijn mening horen'*.

Sommige mensen gaan slechts binnen en buiten, om hem een *'kruiske'* te geven. Anderen wrijven over zijn hoofd of vragen *'ge blijft toch vandaag bij mij?' of 'ge blijft toch bij mij?'*. Het bezoek kan ook vijf minuten, tien minuten, twintig minuten of zelfs een half uur in beslag nemen. Er zijn zelfs bezoekers die mediteren in de kapel. De duur van het bezoek varieert van persoon tot persoon. Iedere mens brengt namelijk zijn eigen noden mee. Een gehuwd koppel is anders dan een alleenstaande. Een student is anders dan een arbeider. Het is allemaal zeer persoonlijk. Er zijn geen toeschouwers die enkel uit curiositeit komen. Bijna alle mensen die hier komen zeggen: *'ik ben anders naar huis*

gegaan', hoopvoller, met meer moed. Hij luistert naar iedereen. Dat is het wondere dat bij het Paterke gebeurt.

Ook **jongeren** vinden hun weg naar de kapel, vooral tijdens de examenperiode. Er zijn ook noveenkaarsen te verkregen 'voor goede examens mede met de hulp van het Paterke...' Studenten willen weleens een relikwie van het Paterke aanraken als steun. Er is echter nog geen echte relikwie van het Paterke: een echte relikwie moet altijd genomen zijn 'ex corpore', dus het moet een deel of deeltje van het betreffende lichaam zijn. Bij de opgraving en de verplaatsing naar de huidige grafkapel in 1926 is men daartoe niet overgegaan.

Geregeld ziet men in overlijdensberichten 'lid van het H.Paterke'. Dat lidmaatschap betekent ingeschreven zijn in de vereniging van de vereerders van het Paterke, via een abonnement op het driemaandelijks tijdschrift het Valentinusblad dat nu reeds toe is aan zijn tachtigste jaargang.

Tegenwoordig wordt het steeds moeilijker om het Paterke te bezoeken. De straat is niet goed toegankelijk, veel zieken, mindervaliden en mensen met een beperking geraken er niet meer. Er staat wel een bank voor de kapel op straat. De traditie onderhouden, vergt dus op verschillende vlakken inspanningen, zoals toegankelijkheid. Want officieel geldt ook in België nog steeds **de wet van Napoleon**: bedevaartskerken mogen niet belemmerd worden en moeten altijd toegankelijk zijn!

Viering

Op de zondag voor of na 14 januari, de kerkelijke feestdag van het Paterke, is de viering specialer in de Minderbroederskerk. Het Valentinuskoor treedt dan op, vaak gesteund door het Sint-Ceciliakoort van Kermt. Het is het enige plechtige dat die dag gebeurt. De overste houdt dan vaak een toespraak. Soms zingt er weleens een speciaal koor, lichtbeelden zijn er ook al geweest op die dag. Het is een sobere viering; vieren, feesten of een kermis hierrond is er nooit geweest.

Op naar een heiligverklaring?

Het Paterke is zalig verklaard: dankzij de genezing van een dame uit Limburg in 1952, mevrouw Martha Claes uit Melveren. Ondertussen zijn er meerdere mensen die beweren genezen te zijn op voorspraak van het Paterke. De medische documenten van de betrokken artsen en chirurgen worden naar Rome gestuurd. Het Vaticaan heeft ook een medische commissie om een eventuele genezing na te kijken. Pater Karel laat verslagen uit het UZ Brussel, Genk, Gent, Luik... in het Italiaans vertalen. De laatste verslagen werden niet geaccepteerd, het geneesmiddel dat ze toegediend hebben werd als verklaring voor de genezing gegeven. Maar toch hebben enkele ongelovige dokters van onder andere Aalst, Gent en Luik al aangegeven dat de genezing van bepaalde patiënten te wijten is aan een mirakel. De plaatselijke bisschop moet mee ingeschakeld worden voor een eventuele heiligverklaring, anders is het geen heilige van de Kerk.

De rol van pater Karel, vice-postulator

De rol van pater Karel is toezien en observeren: gebeuren er nieuwe wonderen of genezingen? Pater Karel is dienstdoende vice-postulator: iemand die op lokaal niveau het proces tot zalig- of heiligverklaring van een persoon mee opvolgt. De vice-postulator doet dit onder andere door bewijs en info te verzamelen van nieuwe (onverklaarbare) genezingen of wonderen. Zo heeft Pater Karel recent een mail van Rome gehad: is er een evolutie in de verering? Men zou graag hebben dat Het Paterke een nieuw wonder doet, want dit is de laatste stap naar een heiligverklaring. De vice-postulator maakt een verslag op en zendt dit, in het Italiaans, langs de plaatselijke bisschop, naar de postulator in Rome.

**Gebaseerd op het originele interview van Jonas Slegers met Pater Karel de Wilde*

**Deze inzending kadert binnen het project Beleving. 100 levende gebruiken en tradities in Limburg.*

Een initiatief van het Limburgs Volkskundig Genootschap, in samenwerking met Erfgoedcel Mijn-Erfgoed en Erfgoed Haspengouw, Ecu, Werkplaats immaterieel erfgoed, Openluchtmuseum Bokrijk, Heemkring Vaart, Haspengouw. TV vzw, Academie voor Streekgebonden Gastronomie en AVANSA-Limburg.

INZENDER

Pater Karel de Wilde

LOCATIE

Minderbroederstraat 19
3500 Hasselt

THEMA

Feesten, rituelen en sociale gebruiken

TREFWOORD

#ritueel #levensbeschouwelijk gebruik